

Комсомольська організація в період екзаменаційної сесії

В АЖЛИВИЙ і відповідальний період переживає комсомольська організація університету. На факультетах почалася весняна екзаменаційна сесія. Вона підведе підсумки всієї роботи студентів за минулий учбовий рік.

Сесія в цьому році проходить при небувалому патріотичному піднесенні комсомольців і всієї радянської молоді, викликаному історичними зверненнями ЦК КПРС та Ради Міністрів СРСР до всіх комсомольських організацій, до всіх комсомольців і комсомолок, до всієї радянської молоді. Ленінський комсомол посилав зараз своїх кращих синів і дочок на гігантські будови 6-ї п'ятирічки.

Екзаменаційна сесія — наш звіт перед Батьківщиною. Період екзаменів покладає на комсомольські організації додаткові обов'язки. В цей період комсомольські організації груп, курсів, факультетів не тільки не повинні послаблювати своєї роботи, а, навпаки, підняти її, оживити, спрямувавши її на організацію активної підготовки всіх комсомольців до екзаменів.

Попередні сесії показали, що на тих факультетах, де комсомольські організації своєчасно реагували на незадовільну успішність окремих студентів під час семестру, приймали рішучі заходи по боротьбі з ледарями, заліки і екзамени були складені успішно. Такі приклади можна знайти на геологічному, на економічному, філологічному, історичному та на інших факультетах.

Деякі комсомольські активісти помилково вважають, що, мовляв, від того, будемо ми працювати під час сесії чи не будемо — результати не зміняться. «Ми, говорять вони, свою роботу закінчили, вичерпали всі передбачені планом пункти, а сесія — це справа деканата, партійної організації, викладачів».

Це — помилкова, невірна думка. На жаль, вона інколи підтримується і старшими товаришами. Час вже з таким ставленням до роботи комсомольських організацій груп, курсів, факультетів рішуче покінути.

Першим, основним завданням групових, курсових і, особливо, факультетських бюро комсомолу є активна, повсякденна допомога деканатам. Є різні форми цієї допомоги. Чи мова буде йти про невяку студента на екзамен, чи про

підтримання потрібної дисципліни студентів під час екзамену — все це вимагає уваги комсомольської організації.

До деякого часу у нас в університеті існувала хороша традиція висвітлювати хід сесії в бойових листках, блискавках. На факультетах велися листи обліку здачі екзаменів. Наприклад, в минулу сесію випуск групових блискавок добре був налагоджений на фізико-математичному факультеті, у біологів. Зовсім не проявляють ініціативи в цьому відношенні історичний, філологічний, хімічний факультети.

Під час здачі екзаменів особливо велике значення має індивідуальна робота з комсомольцями. Комсомольському активу треба виявляти живий інтерес до умов, в яких готуються студенти до екзаменів в гуртожитках і на кутках. Необхідно створити робочу, ділову обстановку в читальних залах, в кімнатах для самостійної роботи студентів.

Особливу увагу слід звернути також і на організацію відпочинку студентів під час сесії. В цьому відношенні хороша ініціатива проявили комсомольці філологічного факультету. Після здачі екзамену студенти групою влаштовують культпоходи, виїжджають в парк. Правильна організація культурного відпочинку студентів в гуртожитку є запорукою успішної здачі екзаменів.

Після закінчення екзаменаційної сесії комсомольцям університету доведеться працювати в колгоспах Дергачівського району.

Більше двох тисяч комсомольців по путівках комсомольського комітету ХДУ поїдуть допомагати колгоспникам в літніх польових роботах. На факультетах пророблена вже велика підготовча робота — складені списки студентів по чергах, ведеться роз'яснювальна робота серед комсомольців.

Але багато ще треба зробити. Головним завданням у цій важливій справі є вручення комсомольських путівок. Для цього необхідно використати дні, коли студенти тієї чи іншої групи складають екзамен.

Напружена робота комсомольських організацій під час екзаменів буде хорошою запорукою успішного завершення весняної сесії.

РЕПОРТАЖ

Перші враження

Кожному студенту, який завтра візьме екзаменаційну карту, знайоме почуття хвилювання. Дехто говорить, що коли ти добре знаєш матеріал, ґрунтовно підготувався до екзамену, то хвилюватися нічого. Звичайно, у товаришів, які по-тільки їм відомим причинам слабо підготувалися до сесії, це почуття має законну підставу.

Але хочеться сказати про інше. Як би добре не був підготовлений курс, який доводиться складати, все рівно перед екзаменом ти обов'язково хвилюєшся, знаходячись в творчому піднесенні.

Ці міркування, звичайно, знайомі кожному. Але хотілося б нагадати про них тому, що вони мають певне відношення до цього репортажу...

Ми в студентському гуртожитку на Толкачівці. Завтра студенти здають екзамен. Все повторено, переглянуто. Після трудового дня можна відпочити: студентський радіовузол транслює ввечері чергову передачу. На другому поверсі дівчата допомагають радіолі пісню: «Знову цвітуть каштани...».

О 12 годині в гуртожитку — тиша. Тільки дівчата — першокурсники з першої кімнати — «перевиконують» норму: хоч екзамен у них через два дні, але роботи ще чимало...

Ранок цього червневого дня видався чудовий. Хай читач пробачить нам за те, що ми користуємося цим загальновідомим штампом. Але ранок був дійсно чудовий. Як приємно йти вранці по тинистій каштановій алеї; приємно, що сонце і вранішня прохолода сприяють хорошему настроєві. Сьогодні на філологічному факультеті — перші екзамени весняної сесії. Тому зараз, вранці, можна уже передбачити, що день буде гарячим.

На факультеті студентів звично зустрічає усміхнене обличчя чергової. Як завжди, вона бажає галасливим студентам традиційне «ні пуху, ні пера». На дощці об'яв на аркушах паперу вже висять оголошення, що сповіщають, в якій аудиторії відбудеться той чи інший екзамен.

Ми сходимо на третій поверх. До 43 аудиторії потрапляємо саме в той момент, коли білява дівчина, радісно усміхаючись, тримаючи залікову книжку в тремтливій руці, вийшла від екзаменатора. Їй назустріч лунає безліч запитань: «що одержала?», «які питання попалися?», і т. д. Відповіді дівчині навіть не чути за шумом її товаришів. Але ми бачимо по настрою, що вона добре відповідала, бо так радіти може тільки студент, який щойно одержав «п'ятірку».

Викладач політехномії Софія Борисівна Рибояд дуже задоволена відповідями своїх вихованців — студентів III курсу російського відділення.

Ось відповідає Надія Лешенко. Дівчина мимоволі підкреслює руками руки виклад думок. Вона відповідає на запитання «Суть капіталу». Відмінною була її відповідь також на питання про головні завдання 6-го п'ятирічного плану розвитку народного господарства СРСР. І ось в заліковій книжці з'явилася відмінна оцінка.

Відповідь студентки Логунової перериває тихенький стук у двері. На порозі з'являється Женья Бабенко. Зробивши належний вираз обличчя, вона, що не впевнена в результаті, дуже прохає у Софії Борисівни дозволу здати екзамен без конспектів першодже-

Пролетарі всіх країн, єдніться!

Рік видання XX

Сталінські КАДРИ

Орган парткому, ректорату, комітету ЛКСМУ, профкому і місцевому Харківському ордена Трудового Червоного Прапора державного університету імені О. М. Горького

Закінчили сесію

Успішно пройшов складний екзамен з квантової механіки у студентів-фізиків четвертого курсу фізико-математичного факультету. Відповіді студентів свідчили про глибокі, міцні знання. Особливо добре відповідали студенти Ю. Ковалевська, І. Суровцев та інші.

Екзаменом з квантової механіки закінчилась для четвертокурсників фізмату весняна екзаменаційна сесія. Тепер вони приступили до виробничої практики на заводах міста Харкова.

Тільки на «відмінно» і «добре»

Червень тільки почався, а багато студентів вже встигли здати перші екзамени літньої сесії. Почався період перевірки студентських знань і на хімічному факультеті. Недавно студенти другого курсу здавали екзамен з основ марксизму-ленізму. Другокурсники виявили на екзамені хороші знання. Відповіді були глибокими, ґрунтовними. Тільки на «відмінно» і «добре» здали другокурсники цей відповідальний екзамен. Особливо ґрунтовні відповіді дали студенти Яковенко, Попова, Бугаєвський та інші.

І. ВОЗНЕСЕНСЬКА.

ІДЕ ЕКЗАМЕН

Фотоетюд О. КУЗІНА.

ЕКЗАМЕН ПРОЙШОВ УСПІШНО

Для третьокурсників групи Р-31 радіофізичного факультету сесія почалася другого червня екзаменом з політехномії.

Як завжди, до першого екзамену готувалися особливо напружено, а перед здачею дуже хвилювалися. Екзамен пройшов організовано, глибокі відповіді свідчили про серйозну підготовку. Відповіді п'яти студентів були оцінені на «відмінно». П'ять студентів одержали задовільні оцінки.

Ж. ГОРБАЧ.

Безтурботність

Існує, на жаль, у деяких студентів погана, не достойна звання студента звичка — брати екзамен, і, особливо, залік штурмом. Правда, позитивні результати такої здачі трапляються все рідше. Прорухувалися і третьокурсники хімічного факультету. На протязі року у них читався складний курс фізичної хімії. Знання цього предмету край необхідні для кожного хіміка.

Але студенти несерйозно поставилися до вивчення цієї дисципліни. Невідомо, чим вони керувалися, — чи тим, що в кінці року буде не екзамен, а залік, чи, може, тим, що на останні дні понадіялись, але семінари вони відвідували погано, задачі часто не розв'язували, зволікали здачу лабораторних робіт.

Недивлячись на те, що в останній час лабораторія працювала безперервно, поза всяким розкладом, студенти Сахно і Зайцева умудрилися навіть до дня заліку не виконати лабораторних завдань.

Та й до заліку студенти готувалися несерйозно. З семи назначених консультацій тільки одна, остання, відбулася. На інші, крім викладача, майже ніхто не приходив.

Все це було причиною того, що результати заліку вийшли плачевними. Більшість студентів прийшли на залік невідповідно, відповідали дуже погано.

Комсомольська організація III курсу, всі студенти повинні зробити з цього факту певні висновки. Адже комсомольські активісти давно знали про тривожний стан з вивченням фізичної хімії, але вони закривали на це очі.

Характерний випадок з студенткою Померанцевою. Зараз всі її жаліють, допомагають дозволу для перездачі нею заліку. Говорять, — важкі домашні обставини. Але на курсі про це знали і раніше. Знали, що студентка Померанцева погано відвідує лабораторні заняття, матеріал майже не знає. Чому ж не запропонували їй допомогу раніше, допомогу товариську, ділову?

В наступну сесію сьогоднішні третьокурсники, завтрашні студенти IV курсу будуть здавати з фізичної хімії вже не залік, а екзамен. Щоб сумна історія не повторилася, щоб і оцінки і знання були на висоті, треба вчитися серйозно і систематично.

Л. МЕЖОВА.

Євг. КОРОБЧЕНКО.

Покращити оборонно-масову роботу на філологічному факультеті

Недавно на філологічному факультеті відбулись відкриті партійні збори, які заслухали і обговорили звіт голови комітету ДТСААФ т. Надточого про оборонно-масову роботу.

Тов. Надточий розповів зборам, яка робота на факультеті була виконана комітетом ДТСААФ. Він сказав, що в гуртках по вивченню матеріальної частини рушниць, автомата та телефона в цьому році приймало участь 138 студенток, які в кінці учебного року склали залік. Він зупинився також на тому, що заважає оборонно-масовій роботі на факультеті.

В обговоренні доповіді виступили комуністи. Тов. Коноваленко критикував комітет ДТСААФ факультету за деяке зниження ак-

тивності оборонно-масової роботи в цьому році: заняття в гуртках почались пізно, члени комітету цими заняттями не цікавилися. Мало проводилось бесід і доповідей на оборонно-масову тематику.

— XX з'їзд партії, — сказав тов. Коноваленко, — поставив великі завдання перед місцевими оборонно-масовими організаціями. Зараз, в зв'язку з скороченням наших збройних сил, ці завдання значно збільшуються.

На зборах виступили також комуністи Вербицький, Моргун та інші. Було намічено ряд заходів по покращенню оборонно-масової роботи на факультеті.

О. КУЗІН.

Що показали підсумки учебного року в сітці партійної освіти

НА філологічному факультеті вивчення матеріалів XX з'їзду КПРС проходило в двох гуртках, якими керували доц. Куліков та доц. Розенберг.

Розподіл учасників на два гуртки дозволив активізувати слухачів, усунув перешкоди в роботі семінарів. Колектив викладачів філологічного факультету з особливою цікавістю і увагою вивчав ті важливі проблеми, які поставив XX партійний з'їзд.

У виступах учасників семінару т.т. Чернякова, Кнейчера, Коноваленка та інших питання, підняті з'їздом, вміло пов'язувалися з завданнями, що стоять перед факультетом взагалі та окремими кафедрами.

Учасники семінару одержували ґрунтовні пояснення

керівників з найбільш цікавих, складних питань; неодноразово на заняттях виникала цікава і гостра дискусія з питань конкретного застосування того чи іншого положення, висунутого з'їздом, до практичної діяльності викладачів-філологів.

Вірна організація занять двох гуртків семінару дозволила колективу філологічного факультету серйозно і глибоко вивчити матеріали історичного XX з'їзду КПРС.

Закінчуючи роботу семінару в цьому учебному році і плануючи її на наступний рік, філологи — учасники семінару виявляють бажання тісніше пов'язувати вивчення теорії марксизму-ленінізму з найважливішими проблемами філології.

Г. ШКЛЯРЕВСЬКИЙ.

* * *

НА економічному факультеті закінчив свою роботу семінар професорсько-викладацького складу по вивченню матеріалів XX з'їзду КПРС. Питання, що обговорювалися на заняттях семінару, викликали великий інтерес у всіх учасників, а також жвавий обмін думками. Активну участь в роботі семінару прийняли т.т. Мірер, Ораєвська, Петров, Артамонова, Рожкова, Аханова та інші.

ЧИТАЧ ПРОДОВЖУЄ РОЗМОВУ

Ще кілька слів про викладання іноземних мов

ПОВЕРТАЮЧИСЬ до цього наболілого питання, перш за все треба відзначити, що для проходження сучасного університетського курсу випусникам середньої школи треба знати, як мінімум, дві іноземні мови — англійську і німецьку, або англійську і французьку, залежно від спеціальності. Той факт, що середня школа не забезпечує, як правило, знань навіть однієї мови, негативно позначається на підготовці спеціалістів, в тому числі й майбутніх викладачів іноземних мов.

При такому становищі університетський курс іно-

земних мов на природничих факультетах повинен включати коротке і інтенсивне повторення граматичного матеріалу та планомірний, добре організований, своєрідний для кожного факультету вступ до технічного читання.

Добре б було, якби наше видавництво для полегшення цієї частини роботи випустило розрізні набори карток, на одному боці яких були б подані малюнки приладів та їх російські і українські назви, а на другому — назви на тій чи іншій іноземній мові. Такі ж набори карток треба було б випустити і для вивчення хімічної номенклатури та термінології. Можна видати і переклади окремих глав або розділів з рекомен-

XIX і XX з'їзди Комуністичної партії Радянського Союзу внесли в свої рішення вимогу підвищення якості підготовки спеціалістів з вищою освітою. Як видно, в цьому напрямі колективам вузів доведеться серйозно працювати, щоб виконати завдання, поставлені партією. Я, думаю, не помилюся, коли скажу, що кожен працівник вищої школи задумується зараз над тим, що ж треба зробити, як працювати, щоб якість підготовки спеціалістів неухильно зростала. Я хочу поділитися тут своїми думками з приводу деяких питань учебної роботи в університеті зі своїми колегами, зі студентами.

Про самостійну роботу студентів

ПІДГОТОВКА спеціалістів вищої кваліфікації відрізняється від навчання у загальноосвітній школі тим, що у вузі основою навчання є самостійна робота студента. Це означає, що студент добуває знання, читаючи книги, самостійно виконуючи практичні вправи, лабораторні дослідження. В цьому відношенні звичайний студент принципово не відрізняється від студента-заочника, а можливість відвідувати лекції та інші заняття дає змогу тільки прискорити процес формування спеціаліста.

За п'ять років навчання у вузі людина не тільки повинна набути знання в спеціальній галузі, але й поступово навчитися самостійно працювати, самостійно мислити.

Сказане вище всім добре відоме. Проте, в практичній роботі далеко не всі працівники університету і студенти виходять з цього принципу. Візьмемо питання про залежність успішності студента від роботи викладача. Тут ще зустрічаються перенесені в університет з середньої школи наївні міркування про те, що за низької успішності студентів відповідає перш за все педагогічний персонал. Якщо такі погляди висловлюються деякими студентами, то це ще не дивно.

На жаль, і редакція нашої газети «Сталінські кадри» допустила в одній редакційній статті, присвяченій результатам зимової сесії, серйозну помилку такого ж роду. Між лекцією чи семінаром і екзаменаційною оцінкою знаходиться самостійна робота студента і вона саме і визначає цю оцінку (якщо мати на увазі нормальний хід подій). Викладачі повинні допомагати студентам вчитися самостійно працювати, вказувати їм методи роботи і показувати приклади. Але для того, щоб навчитися працювати, немає іншого шляху як тільки працювати. Цього і тільки цього не вистачає великій кількості наших студентів.

Про прийом і відсів

ЗА правилами прийому до вузів можна відібрати, взагалі кажучи, найбільш підготовлених абітурієнтів. Практично ж до університету, як і до інших вузів, потрапляють і люди не підготовлені до навчання у вищій школі. Завжди бувають помилки екзаменаторів і інші причини, які це явище зумовлюють.

Здається, що після того, як в процесі навчання виявилася не підготовленість чи нездатність по інших причинах того чи іншого студента до навчання в університеті, його слід відчислити. Це зрозуміло, бо наявність таких студентів знижує якість підготовки спеціалістів. Адже сама можливість перебування в університеті таких студентів негативно впливає на ставлення до навчання інших: «якщо такий-то закінчив університет, то мені особливо напружуватися нічого — все одно випустять з дипломом».

дованих в програмах по хімії підручників.

З тією ж метою треба щорічно асигнувати учебним бібліотекам хоч невеликі суми для виписування копій іноземних журналів найбільш широкого профілю (спеціально для технічного читання).

Всі ці міроприємства полегшили б і прискорили під-

Деякі питання учебної роботи

Проте, відчислити навіть явного ледаря або зовсім нездатного до навчання студента у нас в університеті дуже важко. Приклади такого роду є на кожному факультеті і вони широко відомі.

Отже, треба поділити вибір студентів при прийомі на перший курс і своєчасно, на першому ж курсі, відчислювати тих, які не бажають працювати. До речі, слід вжити заходів, щоб розвіяти міф про те, що вступити до університету значно важче, ніж в будь-який інститут. Він широко розповсюджений серед учнів і молоді і знижує конкурси на деякі факультети.

Про перевантаженість студентів

АЛЕ в масі своїй наші студенти не належать до ледарів і мають достатню підготовку для успішного навчання. Проте і в цих студентів є великі перешкоди, що заважають їм успішно оволодіти науками шляхом самостійної роботи.

Встановлено, що максимальна кількість обов'язкових занять не повинна перевищувати 30—32 години на тиждень. Але фактично студенти займають більше. Причини порушення постанови дві: одна виходить від органів МВО, друга — коріниться в наших університетських непорядках.

Під виглядом факультативних занять провадяться, наприклад, обов'язкові зверхпланові заняття з фізкультури на 1 та 2 курсах, з спецпідготовки на 3 курсі. Крім того, під виглядом факультативних курсів, або на підставі «домовленості» з студентами деякі викладачі, користуючись недостатнім контролем з боку деканів факультетів та учебної частини, самовільно читають додаткові лекції, проводять семінари, розширюють теоретичні курси за рахунок лабораторних занять і т. д. (наприклад, курс аналітичної хімії на 2 курсі хімічного факультету читається на протязі 108 годин замість 36 годин, передбачених планом). Значна частина студентського часу витрачається непродуктивно через недостачу приміщень і нерационально складений з цієї причини розклад занять.

Треба сказати, що складання розкладу занять в університеті не приділяється достатньої уваги. На важливість стабільного розкладу учебних занять вказувалося ще в 1937 р., але у нас до цього часу не існує стабільного розкладу на учебний рік. Розклади занять нерідко складають другорядні робітники факультетів, часто змінюються в середині семестру, особливо через нерациональний порядок проведення семінарів з суспільно-економічних наук. Учбова частина університету не приймає ніякої участі в стабілізації розкладу занять, а дещо зроби тут можна, наприклад, встановити постійний кістяк розкладу дисциплін, спільних для ряду факультетів. Чи не час нам взяти за виховання у наших викладачів і студентів такого ставлення до розкладу занять, як у робітників транспорту до розкладу руху поїздів?

Всі ці обставини і ряд інших, дрібніших мають своїм наслідком нерациональні витрати студентського часу.

Недавно в «Літературній газеті» був надрукований лист групи

відомих діячів медичної науки, в якому вони піддали гострій критиці порядок, що існує тепер в середній школі. Цей порядок, вказують вони, призводить до величезного перевантаження учнів школи домашніми завданнями. Дещо подібне має місце і в університеті.

Ніхто не підраховував ту кількість часу, яка потрібна середньому студенту, щоб перерахувати всю рекомендовану літературу і виконати всі домашні завдання і вправи. Я знаю одну сумлінну і працюючу студентку першого курсу з середньою підготовкою і звичайними здібностями. Вона систематично готується до всіх занять, але дуже рідко спить більше чотирьох годин на добу.

Чи не час перейти від «перегляду програм» до докорінної переробки їх з метою скорочення всього зайвого, не властивого даному предмету, зайвої деталізації і т. д. Заходи до посилення наукової роботи у вузах мають бути основою для того, щоб скоротити об'єм ряду курсів, які непомірно розбухли за останні 10—15 років.

Про поліпшення педагогічної підготовки студентів університету

ВСІ факультети університету, за винятком двох, готують тепер перш за все вчителів для середніх учебних закладів. В зв'язку з цим на протязі останнього року в університеті часто говорять про «педагогізацію» нашої роботи по підготовці спеціалістів на природничих факультетах. Я не думаю, що для педагогізації обов'язково треба вводити великий цикл педагогічних дисциплін. Адже вивчення спеціальних предметів — основа високоякісної підготовки вчителів.

Очевидним слід вважати і те, що підвищення якості підготовки майбутнього вчителя зв'язане з посиленням уваги до виробничої практики, як основи політехнічної підготовки вчителів. Тому роль і значення виробничої практики не зменшуватися від того, що факультети мають готувати вчителів.

Особливого значення набуває педагогічна практика і викладання спеціальної методики. Наш студент, одержавши диплом і призначення в школу, повинен почувати себе цілком готовим приступити до роботи. Під час педпрактики він не тільки дає уроки, але ознайомився з організацією роботи школи. На лекціях і лабораторних заняттях з спецметодики він проробив тему за темою, вивчив і підготував дослідні й задачі по всій програмі своєї дисципліни для середньої школи.

Є ще один елемент педагогічної підготовки нашого студента — мова. Мабуть, немає потреби доводити, що вчитель української школи повинен володіти українською мовою. Фактичне становище на всіх без винятку факультетах таке, що студенти, які української мови не знали до вступу в університет, під час навчання в ньому не мають змоги навчитися навіть як слід її розуміти. З такого роду заявами студентів нам доводилось зустрічатися під час розподілу випускників цього року. На таке становище звертали увагу і дехто з професорів на засіданні Вченої ради університету. Ректорат і весь педагогічний колектив нашого вузу повинні виправити цей недолік, оскільки він заважає підвищенню якості педагогічної підготовки наших студентів.

Доц. В. КОРНІЄНКО,

декан хімічного факультету.

земних мовах через ґуртожитківські радіовузли, планомірне розселення по кімнатах студентів факультету романо-германської філології, які змогли б подавати студентам щоденну допомогу у вивченні і практичному використанні іноземних мов.

М. КОМАРЬ,

доцент, кандидат хімічних наук.

Іван Якович Франко увійшов в історію суспільно-політичної думки на Україні як видатний художник слова,

оригінальний і глибокий мислитель, натхненник і організатор революційно-визвольної боротьби трудящих Західної України. Він жив, працював і боровся в Галичині, яка протягом віків була відірвана від України, загарбана польською шляхтою, а після поділу Польщі приєднана до Австрії. Галичина була фактично напів-колонією Австро-Угорщини.

Вірний син свого народу, Іван Франко все життя невтомно боровся і проти цісарської Австрії, і проти польських поневолювачів, і проти галицької націоналістичної буржуазії. Революційно-демократичний світогляд його формувалася при безпосередній участі Франка в народно-визвольній боротьбі, в революційному робітничому русі, під вирішальним ідейним впливом російської революційної демократії та творів Маркса і Енгельса, що їх Франко не тільки вивчав, а й вперше переклав на українську мову. Суспільно-політичні погляди письменника склалися в ідейній боротьбі проти «московіфілів» і «народовців» — вірних слуг австрійської монархії і польської шляхти.

В своїй багатогранній діяльності Іван Франко виступав як поборник дружби українського і російського народів, поборник їх єднання, в якому він вбачав майбутнє українців.

В скарбницю слав'янської і світової культури Іван Франко зробив значний вклад. Літературна

Іван Франко — революційний письменник-демократ

творчість його вражає глибиною і багатством ідей, широким колом тем, сюжетів і жанрів, великою різноманітністю форм. Спадщина Франка-поета зібрана в книжках: «З вершин і низин» (1887 р., 2-е видання 1893 р.), «Зів'яле листя» (1896), «Мій Ізмагил» (1898), «Із днів журби» (1900), «Semper tunc» (1906) та інші.

Перлиною поетичної творчості не тільки Франка, але й всієї української поезії є збірка віршів «З вершин і низин». Вона пройнята революційним пафосом, пристрасним бажанням служити рідному краю, трудовому народу, пошаною і любов'ю до трудящих всього світу, непримиренністю до їх гнобителів. Вбачаючи в робітничому класі революційну силу, Франко створює алегоричний образ каменяря, які прокладають шлях до нового, щасливого майбутнього.

Франко вірить в силу людського розуму, в силу робочих рук. У вірші «Земле моя, вселюдська мати» він висловлює бажання працювати на благо народу. Звертаючись до матері землі, поет говорить:

Сили рукам дай, пута ламати.
Ясність думкам —
в серце кривди влучать,
Дай працювати, працювати,
працювати,

В праці сконаті!
Широтою зображення народно-го життя, введенням нового героя — пролетаря, пристрасним заклик до повалення несправедливого суспільного ладу, багатством поетичних форм збірка «З вершин і низин» — найвизначніше після «Кобзаря» Шевченка явище в українській поезії.

Прозову спадщину І. Франка складають біля 100 оповідань та новел, а також 8 великих повістей, в тому числі «Борислав сміється», де письменник вперше в українській прозі зобразив революційний виступ робітників проти підприємців. Письменник виводить образи керівників робітничого колективу, образи рідників — учасників революційного виступу.

В оповіданнях і повістях Франко подав багатогранну картину економічного, суспільно-політи-

ного та культурного життя різних прошарків галицького суспільства. В них знайшли відображення і боротьба за свої права пограбованого під час реформи 1848 року українського селянства («Ліси і пасовиська»), і тяжкі умови життя та праці бориславських ріпників («Бориславські оповідання»), і безправне становище жінки — службовки («Маніпулянтка»), облудність австрійської конституції («Свинська конституція»), огидна зрадницька політика буржуазних націоналістів, загарбницькі дії Ватикану, паразитизм польської шляхти та ін.

Серед п'яти одноактних та 4-х великих п'єс І. Франка знаходимо перлину української драматургії, соціально-психологічну драму «Украдене щастя». Крім того, Франко написав велику кількість літературно-критичних статей, досліджень, публіцистичних творів. Список праць письменника нараховує 5 тисяч назв. Франко писав українською, російською, польською, німецькою, французькою, болгарською, чеською та іншими мовами.

Справжній титан праці, Великий Каменярь, революціонер-демократ І. Я. Франко всі свої сили і великий талант віддав справі служіння рідному народу і всім, «хто леє свій піт і кров... кого гнетуть окупи». Він говорив про себе: «Як селянин, вигодуваний черством мужицьким хлібом, я вважав своїм обов'язком віддати все своє життя цьому простому народові. Вихований в суворій школі, я з малих років засвоїв дві заповіді: перша — почуття святого обов'язку перед народом, друга — необхідність невтомної роботи».

Радянський народ свято шанує пам'ять поета-борця. Український народ пишається своїм кращим сином, що різносторонністю свого творчого діапазону, колосальною творчою спадщиною виступає в ряді великих світових мислителів та культурних діячів.

Є. КОЗЛОВА,
студентка четвертого курсу
українського відділу філологічного факультету.

Стаття написана на основі
курсової роботи.

М. ЛЬВОВИЧ

ФРАНКОВІ

Як земля від тяжкого,
Від мертвого сну
Прокидалась, він перший
Побачив весну.

Довго ждав її десь,
Довго в серці тримав.
...Де той легіт бересь,
Що теплом пронима?

Чи леди вже пішли
По ріці гомінкій?
Як пробитись могли
Над снігами квітки?

Як же ряст запашний
Та не зломить зима?
Чи на цвіт той дрібний
В неї сили нема?

В неї сили нема!
Скоро грянуть громи,
І здригнеться тюрма,
І не буде тюрми!

...Нам цього не забути —
Мрій його весняних.
Путь життя, трудну путь.
Проясняли вони.

Трошив серед імлі
І граніт, і хащі.
Мозолі росли
На руках, на душі.

Для майбутніх доріг
Він стежки прокладав,
У тій праці горів,
І у праці сконав.

ПІДГОТОВКА ДО ЮВІЛЕЙНИХ ДНІВ

По всій Україні йде діяльна підготовка до відзначення 100-річчя з дня народження видатного українського письменника, революціонера-демократа Івана Яковича Франка.

Підготовка до відзначення ювілею почалася і в нашому університеті. Вже створена ювілейна комісія, розроблений план міроприємств.

На філологічному факультеті підготовлений до друку збірник наукових праць, присвячених різним проблемам творчості Івана Франка. Кандидат філологічних наук М. Кенігсберг закінчила роботу над брошурою для масового читача «Іван Франко — видат-

ний український революційний письменник».

Посилений інтерес до творчості Великого каменяря проявляють студенти. 45 курсових робіт, присвячених розробці найрізноманітніших питань творчості Франка, виконали в цьому році студенти 3 і 4 курсів українського відділення філологічного факультету. Студентам читають спеціальний курс про І. Франка — поета.

Наукове товариство філологічного факультету готує тематичну конференцію, яка відбудеться на початку нового учебного року.

«СТАЛІНСЬКІ КАДРИ»

Стор. 3. 9 червня 1956 р.

Спогади про великого каменяря

Вулиця Зблякевича, 10. Перші двері наліво.

Денис Якович Лук'янович не міг перебороти внутрішнього хвилювання, тремтячою рукою відхилив двері. Його привітно зустріла Ольга Федорівна і запросила пройти в кімнату.

Після декількох кроків Денис Якович зупинився: на ліжку сиділа боса, середніх літ кремезна людина з ледь рудуватим волоссям і розкішними вусами. Це був Іван Якович Франко, вже відомий в Галичині як автор багатьох творів. Саме в цей рік, 1887, вийшла його нова збірка «З вершин і низин», яку прогресивні письменники Західної України називали «другим «Кобзарем». За цією збіркою і приїхав Денис Якович Лук'янович з Станіслава — його уповноважив гімназичний гурток «Поступ».

Є люди, які на перший погляд не роблять особливого враження. А поговориш з ними, зразу відчуєш теплоту їхньої душі, велику силу логіки, широку ерудицію, всебічні знання.

Таким був І. Я. Франко. Він від душі говорив з Денисом Яковичем, радив йому бути обережним у

роботі гуртка, бо їх може викри-ти австрійська поліція...

Простота, щирість, людяність — характерні риси великого поета.

Крім того, що Іван Франко був великим поетом, критиком і громадським діячем, він був незвичайної душі людина, ніколи й ні на кого не сердився, до всього підходив об'єктивно. Справедливість для поета була перш за все.

Так, одному з відомих на той час письменників Чайківському не сподобався швидкий ріст популярності Івана Франка і, щоб чимось досадити письменникові, він поставив на голосування питання про виключення Івана Франка з Наукового товариства ім. Т. Г. Шевченка і зібрав більше голосів. Незабаром після цього Чайківський написав повість на конкурс. Здавалося б, що Іван Франко сприйме її негативно. Але сталося не так. І. Франко високо оцінив її (вона цього заслуговувала), і за його домаганнями повість була премійована. Цей факт говорить сам за себе.

Всі, хто ближче знайомився з І. Франком, відмічали незвичайну його скромність. Поет ніколи ні з ким не говорив про свої твори,

завжди переводив розмову на іншу тему, коли хто-небудь намагався це зробити. А з якою чуйністю, теплотою, людяністю ставився Іван Якович до товаришів! Живучи в поганих матеріальних умовах, І. Франко систематично висилав гроші письменнику Терлецькому, що знаходився у скрутному матеріальному стані.

В години дозвілля Іван Якович любив ходити по гриби і по рибу. Часто відвідував І. Франко озеро у селі Янів (тепер Івана Франка).

І. Франко був людиною великої сили волі. В тяжкі роки життя, коли у нього стався параліч рук, він не залишив праці. І. Франко написав під час хвороби ряд цінних творів, в яких оспівав любов до праці, велич людини, змалював чудові картини західноукраїнського села.

Все своє життя, всі свої сили і невичерпний талант Франко віддавав любимому українському народові. Франко говорив: «Я працюю для України, для її народу». Братерство, єдність і дружба між народами — ось за що боровся протягом усього життя великий син українського народу Іван Франко. Він вірив у народ і його майбутнє, тому й залишився вічно жити в наших серцях.

М. Осадчий,
Н. Максимчук.

«За радянську науку»,
м. Львів.

Будівництво університету і Технічна рада

За ініціативою партійного комітету університету та у відповідності до наказу ректора ХДУ, три місяці тому була створена Технічна рада по будівництву нового корпусу університету, в яку ввійшли представники факультетів.

Технічна рада активно включилась в роботу і на 11 своїх засіданнях розглянула ряд невідкладних питань: розподіл приміщень нового корпусу між факультетами і кафедрами, про недоліки проектів електропостачання та вентиляції, розподіл коштів на обладнання і т. д.

В результаті активного втручання Техради та комісії фізмату, радіофізичного та інших факультетів, при сприянні начальника відділу капітального будівництва тов. Зіскінда вдалося усунути ряд суттєвих недоліків на будівництві. Наприклад, запроєктований для фізико-математичного факультету електричний ввід на 6 мм² змінений на 35-міліметровий. Це створить умови для нормальної роботи фізичних учбових та науково-дослідних лабораторій. До розмірів, які дозволяють вмістити бібліотеку та учбові кабінети, збільшена загальна площа математичного відділу фізмату.

Технічна рада разом з ректоратом переглянула питання про розподіл приміщень з врахуванням розвитку нових факультетів та нових галузей наук. Так, наприклад, в проекті не був передбачений радіофізичний факультет, лабораторії напівпровідників і т. ін. Зараз ці недоліки усунені.

Радіофізичний, фізико-математичний, геологічний та географічний факультети активно включилися в роботу, допомагаючи будівникам у спорудженні відведених для цих факультетів корпусів. Встановлено необхідний діловий контакт між цими факультетами і проектувальниками.

Технічна рада та факультетські комісії займаються зараз питаннями обладнання нових приміщень університету. Дуже важливо — вірно розподілити між факультетами кошти, відпущені на будівництво, не допускати надмірностей, слідкувати за тим, щоб випускалося унікальне обладнання, що відповідає найновішим досягненням науки і техніки. Технічна рада намагалася і намагається вникнути в усі складні питання будівництва. Тому багато недоліків уже зараз усунено.

Але перед Технічною радою стоять ще дуже важливі завдання. Треба, щоб факультети, чий корпуси будуть побудовані в наступному році, врахували досвід фізмату, радіофізичного, геологічного та географічного факультетів. Питаннями будівництва треба зайнятися заздалегідь, щоб приміщення кожного факультету відповідали вимогам учбової і наукової роботи на даному факультеті. Це дасть можливість уникнути потім переробок, виправлення помилок.

Крім того, враховуючи складне становище з виконанням плану будівництва, необхідно вимагати від проектної організації Діпровузу, від будівельників, підрядчиків і супідрядчиків, а також від відділу капітального будівництва суворо придержуватися строків будівництва, встановлених рішенням Вченої ради університету від 11 травня цього року.

Технічна рада вважає також необхідним притягнути громадськість нашого вузу до активної допомоги будівництву. Треба частіше влаштовувати недільники, підвищити на будівництві політико-масову роботу, допомагати будівельникам у влаштуванні культурного відпочинку і т. і. Тільки за таких умов строки і якість будівництва будуть забезпечені.

Проф. ПАЛАТНИК,
голова Технічної ради
університету.

ВІД РЕДАКЦІЇ:
Стаття проф. Л. С. Палатника
являється відповіддю на «Лист з
редакції», опублікований в нашій
газеті від 19 травня 1956 р.

НОТАТКИ НАТУРАЛІСТА

Весна 1956 року на Харківщині

Зима в цьому році була зля. Сильні морози пошкодили місцями посіви, вимерзли цибульчаті квіти — нарциси та тюльпани, в скверах відмерло багато роз, навіть 50-річні ясени не витримали лютого холоду. Весна також видалася затяжною і холодною. Сніговий покрив навіть на полях зійшов тільки на початку квітня.

З особливостями цьогорічної весни пов'язане значне зазнення фенологічних явищ в природі. Пізніше, ніж звичайно, розтали річки і прилетіли перші птахи. На 2—3 тижні пізніше зазеленіли схили пагорбів, пізніше розквітли проліски, інші весняні рослини.

Коли настали теплі дні на початку травня, весна бурхливо вступила в свої права. За два тижні на деревах з'явилось листя — навіть на дубі і акації, які розвиваються особливо пізно.

Пізно почалися квітнути вишні, яблуні, груші. Прилетіли останні види тих птахів, що в'ють гнізда: іволги, синьогорбки, стрижі, чечевичі. Останні два види з'явилися тільки в половині травня. Швидкокрилі стрижі, яких можна щоденно бачити в місті, прилітають до нас тоді, коли в добре прогрітих нижніх шарах повітря з'являються

дрібні комахи, що складають їм їжу.

Пізно прилетіли чечевичі та червоні горобці. Це пояснюється далекими місцями їх зимування. Вони прилітають навесні на батьківщину з Індії в обхід азіатських гір та пустель і прибувають до нас зі сходу пізніше, ніж всі інші птахи. Вони пролітають більше 10 тисяч кілометрів важкого шляху. Уже прилетіли і кажани. Вони зимували в південно-західній Європі.

У більшості наших звірів та птахів вже почалась клопітлива пора піклування про потомство. У ворона, сови-неясити, що приступають до гніздування ще наприкінці лютого або на початку березня, вже дорослі пташенята. Насижують яйця качки, кулики, дрозди, синиці, птахи-хижаки та багато інших.

Бекетовські читання

31 травня в університеті свої доповіді прочитали київський вчений член-кореспондент АН УРСР, доктор хімічних наук проф. А. Я. Фіалков («Основні проблеми і завдання неорганічної хімії») та московський хімік, доктор хімічних наук проф. А. І. Шатенштейн («Про кислотно-основний каталіз реакцій ізотопного обміну водню»).

На протязі літа наукові працівники університету виконують цікаві дослідження. Частина з них в'їде у наукові експедиції, побуває у різних місцевостях нашої країни. Ось що розповіли учасники цих експедицій в бесіді з нашим кореспондентом.

Для вивчення фауни лісистої частини Криму

В результаті спільної роботи на протязі останніх років нами встановлено основні закономірності формування фауни штучних насаджень — масивів, ползахисних смуг та ін. — в степовій і лісостеповій зонах України та частини РРФСР. Велика увага приділялась вивченню місцевих особливостей цього процесу. На основі широких еколого-фауністичних досліджень комах вдалося детально розробити нову схему зоогеографічного районування України.

Роботи по лісонасадженню і зрошенню засушливих областей охоплюють дві географічні зони. Процес формування фауни під впливом перетворень набуває зоогеографічного масштабу. Для того, щоб вивчити цей процес, щоб побудувати прогноз у відповідності з вимогами сільського та лісового господарства, необхідне вивчення закономірностей розселення тварин, історичного руху цілих фаун. По суті треба проводити спеціальні еколого-зоогеографічні дослідження обширних територій.

За останні роки ми провели експедиційні дослідження не тільки лівобережної України, але й її Правобережжя, Молдавії, Передкавказзя та в частині Заволжя.

В бесіді з нашим кореспондентом

Досліджуватимемо район будівництва Каховської ГЕС

В 1956 році завершується будівництво Каховської ГЕС. Спорудження греблі значно підніме во-

ду в Дніпрі. Це дозволить використовувати коло 19 млрд. м³ води, а створення Каховського моря відкриває широкі можливості для зрошення засушливих степів південної України, де буде оводнено коло 1,5 млн. гектарів посушливих площ.

Уже в цьому році в зонах Інгулецької зрошувальної системи буде зрошено около 90 тисяч гектарів. В шостій п'ятирічній площі зрошення в зоні цієї системи значно збільшиться.

Каховське море-водосховище значно змінить гідрогеологічний режим в Нижньому Подніпров'ї. Ці зміни проявляються уже зараз (підняття підземних вод в ряді районів). Підйом цих вод може мати і позитивне і негативне значення. Позитивне значення його виражається в тому, що це покращить водопостачання в тих районах, де відчувається недостатність вологи. Але в понижених ділянках Причорномор'я підвищення рівня підземних вод може привести до затоплення населених пунктів і значних територій.

В завдання експедиції гідрогеологів нашого факультету і буде входити вивчення розмірів можливого затоплення степу підземними водами в зв'язку з наповненням Каховського водосховища і розробка заходів боротьби з цим.

О. МАКАРЕНКО,
доцент кафедри гідрогеології.

ГІДРОГЕОЛОГІЧНА ЕКСПЕДИЦІЯ

Ми переконані, що

3) значна роль належить перельотним птахам, які можуть поселитися в нових місцях, коли там з'являються насадження або водоймища (наприклад, в Заволжі). Ми розробили метод «осадування» та гніздування перельотних птахів, 4) нарешті, нові райони можуть заселятися в порядку природного поширення ареалів окремих видів тварин і цілих фауністичних комплексів, як це має місце в Передкавказзі, яке заселяється переважно кавказькою фауною.

Фауна лісистої частини Криму являє собою дуже своєрідний острів південного степу. Є підстави передбачати, що ця фауна може зграти суттєву роль в заселенні степових насаджень. Як не дивно, вивчена вона не повно, особливо в екологічному відношенні. А саме цього не вистачає для теоретичних та практичних висновків в нашій роботі. Зокрема, зовсім неясне питання про походження кримської фауни, про природу її зв'язків з Кавказом, Малою Азією, Балканами, нарешті — з українськими степами. Виявлення всіх цих питань і складає завдання нашої чергової експедиції, яка

В неділю, 3 червня, в Ленінській аудиторії відбулась зустріч студентів з письменником, Героєм Радянського Союзу П. П. Вершигоровою. Гість розповів учасникам зустрічі про історію написання відомого твору «Люди з чистою совістю», прочитав уривки з нового роману «Дім рідний». Зустріч пройшла цікаво, з великим успіхом.

Члени нашої кафедри здійснять також поїздки в райони Кременчука в зв'язку з проектуванням там гідрогеологічного будівництва.

Г. ЗАХАРЧЕНКО,
доцент, завідувач
кафедрою гідрогеології.

Весела суміш

ВИСОЧАЙШЕ НЕУЦТВО

Одного разу Олександр III читав зізнання заарештованого, який, пояснюючи, під чий впливом він став революціонером, писав: «Героями моїх юнацьких років були Лопухов і Базаров». Цар був збентежений. На полях

зізнань він задав питання: «Хто це?», дивуючись, чому Лопухов і Базаров досі не заарештовані. Довелось роз'яснювати монархові, що Лопухов — герой роману Чернишевського «Що робити?», а Базаров — герой роману Тургенєва «Батьки і діти».

ОДНОБІЧНА ВВІЧЛИВІСТЬ

Колись у Вольтера запитали, які в нього взаємини з богом, чи не виявляє він до бога непошану. Вольтер здвигнув плечима, докірливо подивився на запитуючого і з гідністю відповів:

— На жаль, багато хто вже помітив протилежне. Я богові вклоняюсь вже багато років, але на жоден мій найввічливіший уклін бог мені ще ні разу не відповів.

ЗНАЙОМЕ ОБЛИЧЧЯ

Одного разу професор Дерптського університету Край, обтяжений боргами, великою родиною та науковими невдачами, ішов по вулиці. Назустріч йому з голосним плачем біг хлопчик.

— Чого ти плачеш, хлопчику? — запитав добросердий професор.

— Я запладив, — хлипаючи, відповідав хлопчик.

— А де ти мешкаєш?

— Університетська вулиця, будинок вісім, у мезоніні, — відповідав той.

— А, так ти мій син! — вигукнув професор. — Я сам мешкаю в цьому мезоніні. То ж то я дивлюсь, знайоме обличчя... Ну підемо, я відведу тебе до мами.

Редактор Г. ПОПОВ.